

فصلنامه اطلاع‌رسانی در حوزه نقد و تصحیح متون، نسخه‌شناسی و ایران‌شناسی

دوره سوم، سال ششم، شماره سوم و چهارم، پاییز - زمستان ۱۴۰۰ [انتشار: تابستان ۱۴۰۲]

سرسخن: بسی رنج درین سال سی / به احیای گنجینه پاریس • باقابه، پاتابه، پاتاره / علم‌نرف ساقی • یادداشت‌های شاهنامه‌شناسی (۳) / ابوالفضل غلصی • یادگار حضور امام رضا در مسجد جامع ساوه / صادالدين شيخ المکماي • رساله نخبة الوزراء تأليف نصرالله دمازندى / قاسم قرب • استدراكاتى بر مقدمه چاپ عکسى تاريخ سيستان (۲) / حميدرضا بابکى / سلمان، اثر سزى • دمندان، دومندان، دمنى / دومی / ج. ط. زند (سروش) • ديوان قزقى سيستانى با کاتب عبرت نايينى و حواشى ملک‌الشعراء بهار / محمود على‌بدر • کتابة چهل ستون شاه عباس، سرورده محمد بيگ فرصت / لافله بوجار • تصحيح قصيدة بازمانده از شعورى کاشانى در جنگ ابن‌خاتون / علم کلمى • واژه «لُخْم» / محسن ناکرالمصنعي «بونده» • آيا کتاب گشايش و زهايش نوشته ناصر خسرو است؟ / محمدرضا نوکلى صابري • نقلی بر تصحيح کتاب بدائع اللغ / ميلاد بيگللو • نقلی بر تصحيح کليات عبيد زاکانى بدتصحیح محمدجعفر محجوب / محسن تريفى ضمى • نگاهى به کتاب اقليم مکتوب خدا / ربحانه بهبودى • پيشنهادى در جهت ساماندهي پايان‌نامه‌هاى حوزه تصحيح / سيد محمدرضا ابرارالسود • آثار مصطفى عالى اقلندى / نصرانه صالحى • آنگ فلدرويج آکيموشکين (۱۷ فوریه ۱۹۲۹ - ۳۱ اکتبر ۲۰۱۰) / الکسى خيستانولين، ترجمه: محمادئين کيواسى • گنج زرى بود در اين خاکدان؛ در گرمى داشت ياد و نام ي. ت. پ. ديروين (۱۹۳۱-۲۰۲۳) / عليرضا سنجاب • نقلی بر نوشته عليرضا هاشمى زباد درباره چاپ اخير منظومه صراط‌المخط / علم صفوى اولنده

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
مطبع: مرکز نشر دانشگاهی تهران
چاپ: مهرماه ۱۳۹۵
تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

۹۶ - ۹۷

فصلنامه اطلاع‌رسانی در حوزه نقد و تصحیح متون،
نسخه‌شناسی و ایران‌شناسی

دوره سوم، سال ششم، شماره سوم و چهارم
پاییز - زمستان ۱۴۰۰ [انتشار: تابستان ۱۴۰۲]

صاحب امتیاز:

مؤسسه پژوهشی میراث مکتوب

مدیر مسئول و سردبیر: اکبر ایرانی

معاون سردبیر و سرویراستار: مسعود راستی‌پور

مدیر داخلی: یونس تسلیمی پاک

طراح جلد: محمود خانی

چاپ دیجیتال: میراث

نشانی مجله:

تهران، خیابان انقلاب اسلامی، بین خیابان دانشگاه و
ابوریحان، ساختمان فروردین (شماره ۱۱۸۲)، طبقه دوم.

شناسه پستی: ۱۳۱۵۶۹۳۵۱۹

تلفن: ۶۶۴۹۰۶۱۲

دورنگار: ۶۶۴۰۶۲۵۸

www.mirasmaktoob.ir

gozresh@mirasmaktoob.ir

بها: ۶۰۰،۰۰۰ ریال

روی جلد: نگاره‌ای از کعبه در دستنویسی از شهنامه
سلطان سلیم، به شماره ۳۵۹۵ در مجموعه احمد ثالث
در کتابخانه موزه طویق‌پای سرایی، بی‌تاریخ. نسخه به
رسم خزانه کتب مرادخان بن سلیم خان (حک ۹۸۲ -
۱۰۰۳ ق) و در همین دوره کتابت شده‌است.

فهرست

سرخن

بسی رنج بردم درین سال سی / به احیای گنجینه پارسی ۵-۶

بستار

بافتابه/ بافتابه/ بافتاوه / علی‌اشرف صادقی ۷-۸

یادداشت‌های شاهنامه‌شناسی (۳) / ابوالفضل خطیبی ۹-۱۵

یادگار حضور امام رضا در مسجد جامع ساوه / عمادالدین شیخ‌الحکامی ۱۶-۱۸

رسالة نخبة الوزراء تألیف نصرالله دماوندی / قاسم قریب ۱۹-۲۶

استدراکاتی بر مقدمه چاپ عکسی تاریخ سیستان (۲) / حمیدرضا (بابک) سلمانی؛ آرش سزی ۲۷-۲۹

دمنیان/ دومیان/ دمنی/ دومی / ج. ط. نژاد (سروش) ۳۰-۳۱

دیوان فرخی سیستانی با کتابت عبرت نائینی و حواشی ملک‌الشعراء بهار / محمود علی‌پور ۳۲-۴۱

کتابچه چهل ستون شاه عباس، سروده محمد بیگ فرصت / فاطمه بوجار ۴۲-۴۸

تصحیح قصیده بازمانده از شعوری کاشانی در جنگ ابن‌خاتون / علی کاملی ۴۹-۵۲

واژه «رُخْم» / محسن ذاکر الحسینی «پزند» ۵۳-۵۷

آیا کتاب گشایش و رهایش نوشته ناصر خسرو است؟ / محمدرضا توکلی صابری ۵۸-۶۳

نقد و بررسی

نقدی بر تصحیح کتاب بدایع المُلح / میلاد بیگلر ۶۴-۷۸

نقدی بر تصحیح کلیات عبید زاکانی به تصحیح محمدرضا جعفری / محسن شریفی صبحی ۷۹-۸۳

نگاهی به کتاب اقلیم مکتوب خدا / ریحانه بهبودی ۸۴-۹۲

پژوهش‌های دبایق

پیشنهادی در جهت سامان‌دهی پایان‌نامه‌های حوزه تصحیح / سید محمدرضا ابن‌الرسول ۹۳-۱۰۵

ایران در متون و منابع عثمانی (۳۴)

آثار مصطفی عالی افندی / نصرالله صالحی ۱۰۶-۱۰۸

آشنایی با سخنرسان و متن پژوهان (۶-۷)

آلگ فدر ویچ آکیموشکین (۱۷ فوریه ۱۹۲۹ - ۳۱ اکتبر ۲۰۱۰) / الکسی خیسماولین؛ ترجمه: مجدالدین کیوانی ۱۰۹-۱۱۳

گنج زری بود در این خاکدان؛ در گرامی‌داشت یاد و نام ی. ت. پ. دبروین (۱۹۳۱-۲۰۲۳) /

علی‌اصغر سید غراب ۱۱۴-۱۲۳

دبایق و نسخه‌های پیشین

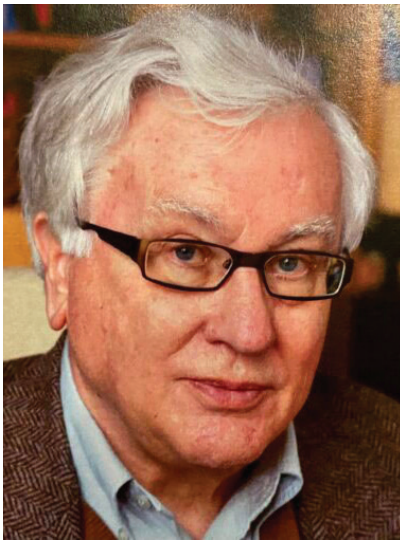
نقدی بر نوشته علیرضا هاشمی‌نژاد در باره چاپ اخیر منظومه صراط‌الخط / علی صفری آق‌قلعه ۱۲۴-۱۳۰

دکتر شهرام آزادیان

(هجدهم آذر ۱۳۵۲ - بیست و دوم تیر ۱۴۰۲)

درگذشت ناگهانی دکتر شهرام آزادیان، استاد دلسوز گروه ادبیات فارسی دانشگاه تهران، موجب دریغ و افسوس بسیار شد و همکاران و شاگردان او را در اندوهی گران فرو برد. گزارش میراث خود را در غم ایشان شریک می‌داند و برای خانواده و دوستان او آرامش و بردباری آرزو می‌کند.
یادش گرمی و روانش قرین آرامش باد.

گنج زری بود در این خاکدان در گرامی داشت یاد و نام ی. ت. پ. دبروین

(۱۹۳۱ - ۲۰۲۳)

علی اصغر سیدغراب

کرسی پژوهش‌های ایرانی و پارسی، دانشگاه اوترخت
a.a.seyed-gohrab@uu.nl

دبروین دانش‌آموخته

یوهانس توماس پیتر دبروین (Johannes Thomas Pieter de Bruijn) در ۱۲ جولای ۱۹۳۱ در لیدن هلند زاده شد و در ۲۳ ژانویه ۲۰۲۳ در شهر فورهاود دیده از جهان فرو بست. در دانشگاه، زبان‌های سامی آموخت و اسلام‌شناسی، زبان‌های پارسی و ترکی از جمله دروس انتخابی او بود. از سال ۱۹۵۴ تا ۱۹۶۰ روی پروژه «همانگی و ریشه‌های سنت مسلمانان» (Concordance et Indices de la Tradition Musulmane) کار کرد که با حمایت آکادمی عملی پادشاهی هلند (KNAW) در آمستردام منتشر شد. او همچنین از دبیران متن انگلیسی تاریخ ادبیات ایران (History of Iranian Literature) از یان ریپکا (Jan Rypka) بود که به سال ۱۹۶۸ در دوردرخت (Dordrecht) هلند منتشر شد. از سال ۱۹۶۰

گفت کسی خواجه سنایی بمرد
مرگ چنین خواجه نه کاریست خرد
کاه نبود او که به بادی پرید
آب نبود او که به سرما فسرد
شانه نبود او که به مویی شکست
دانه نبود او که زمینش فشرد
گنج زری بود در این خاکدان
کو دو جهان را به جوی می‌شمرد
قالب خاکی سوی خاکی فکند
جان خرد سوی سماوات برد
جان دوم را که ندانند خلق
مغله گویم به جانان سپرد
صاف درآمیخت به دردی می
بر سر خم رفت جدا شد ز درد

گسترده‌واژه، علاقه دارند. این کتاب کوچک ۱۴۲ صفحه‌ای گواهی است بر استعداد دبروین در شرح پرسمان‌های پیچیده دینی و فلسفی برای مخاطبان بیشتر، بدون چشم‌پوشی از تحلیل علمی که بر آن سلطه داشت. با اختصاص دادن شکل شاعرانه به هر فصل از کتاب، به پژوهش در صور غنی موضوع، گونه، اندیشه و انگیزه‌ها پرداخته که برای شناخت ماهیت شعر عرفانی فارسی ضروری است. کتابی کوچک تحلیلی با محتوای غنی که کتاب درسی ایده‌آل در این زمینه است.

پروفسور دبروین در کنار این تحقیقات با زنده‌یاد دکتر احسان یارشاطر همکاری داشت، نخست به‌عنوان مشاور و همکار دانشنامه ایرانیکا و سپس به‌عنوان معاون و ویراستار کتاب ۲۰ جلدی تاریخ ادبیات پارسی. جستارهای او در دانشنامه ایرانیکا درباره ادبیات پارسی، تاریخ پژوهش‌های شرق‌شناسی و نسخه‌های خطی پارسی‌اند. از سال ۱۹۹۵ در برنامه‌ریزی و کار روی تاریخ ادبیات پارسی با دکتر یارشاطر همکاری نزدیک داشت. دبروین ویراستار جلد نخست تاریخ ادبیات پارسی بود و برای جلد‌های بعدی جستار می‌نوشت. جستارهای گوناگون او خود به اندازه یک کتاب هستند. نوشته عالی او درباره غزل فارسی مروری بایسته است بر این گونه در ادبیات فارسی و الگویی برای تحلیل غزل‌های فارسی، نحوه برخورد با این شعرها به‌مثابه متونی برای آیین‌های دینی و دنیوی و چرایی مرکزی شدن این گونه شاعرانه در زبان فارسی، و تأثیر آن بر ادبیات اسلامی.^۳

همکاری دیگر او که باید از آن نام برد، مشارکت در دانشنامه اسلام، ویرایش جدید (۱۹۶۰-۲۰۰۵) است. او زمانی طولانی به‌عنوان عضو اجرایی پروژه دانشنامه و بعد به‌عنوان همکار ثابت آن شرکت داشت و در آن جستارهایی

تا ۱۹۶۳ مسئول بخش خاورمیانه موزه ملی مردم‌شناسی (Rijksmuseum voor Volkenkunde) بود. در سال ۱۹۶۴ به استخدام دانشگاه لیدن درآمد و در ۱۹۸۸ استاد ممتاز زبان و ادبیات پارسی شد. بخش پارسی را در زمینه تخصصی شیعه‌شناسی، عرفان اسلامی و ادبیات مدرن پارسی بنیاد گذاشت و با یاری زنده‌یاد کامیل باناک (Kamil Banak) مرکز اسناد ایران مدرن را راه‌اندازی کرد.

شهرت دبروین بیش‌تر به‌خاطر دانش و شناخت او از شعر کلاسیک پارسی و به‌ویژه شعر دینی است. نام او، به‌علت سال‌های بسیار کار پژوهشی روی اشعار حکیم سنایی، در کنار این شاعر پیش‌گام شناخته شده است. رساله مهمی در زمینه زندگی و آثار سنایی نوشت.^۱ دبروین در زمینه سنایی و ساختار دینی دورانی که در آن می‌زیست و نیز دوران اولیه شعر پارسی تسلط ویژه‌ای داشت. در کنار کاوش دقیق ادبی، به بازگشایی سرگذشت پیچیده حدیقه، دیوان شعر و زندگی ناآرام شاعر پرداخته است. رساله دبروین مرجع معتبری است، نه تنها به‌خاطر موضوعات مربوط به سنایی، بلکه به‌خاطر پرداختن به دوران سلجوقی و شعر پارسی، زیرا درباره شعر دینی و رابطه میان شعر، دین و سیاست بینش اصیلی به دست می‌دهد.

انتشارات کورزون (Curzon Press) به‌واسطه سلطه او بر شعر عرفانی پارسی از او دعوت کرد که کتابی در این زمینه بنویسد، که با عنوان شعر صوفیانه فارسی^۲ منتشر شد. از شرح و شعر کتابی برای پژوهشگران است، اما شعر صوفیانه فارسی کتابی است برای دانش‌آموختگان، دانشجویان و همه کسانی که به شعر عرفانی، در معنای

1. *Of Piety and Poetry, The Interaction of Religion and Literature in the Life and Works of Hakim Sanā'ī of Ghazna* (Leiden: E. J. Brill/De Goeje Stichting, 1983), 300pp.

ترجمه فارسی با عنوان حکیم اقلیم عشق، تأثیر متقابل دین و ادبیات در زندگی و آثار حکیم سنایی غزنوی، با برگردان مهیار علوی مقدم و محمدجواد مهدوی (مشهد: بنیاد پژوهش‌های اسلامی آستان قدس رضوی، ۱۳۷۸)؛ و با عنوان از شرح و شعر، تأثیر متقابل دین و ادبیات در زندگی و آثار حکیم سنایی غزنوی (تهران: هرمس، ۱۴۰۰).

2. *Persian Sūfī Poetry: An Introduction to the Mystical Use of Classical Poems* (Richmond, UK: Curzon Press, 1997).

برای ترجمه فارسی رجوع شود به شعر صوفیانه فارسی، ترجمه مجدالدین کیوانی (تهران: نشر مرکز، ۱۳۷۸).

3. J. T. P. de Bruijn, "The Ghazal in Medieval Persian Poetry"; In *A History of Persian Literature: Persian Lyric Poetry in the Classical Era 800-1500: Ghazals, Panegyrics and Quatrains*, Vol. II, ed. E. Yarshater (London: I. B. Tauris, 2019), pp. 315-487. For a review of the first volume of this history see A. Korangy, "Review of General Introduction to Persian Literature, ed. J. T. P. de Bruijn"; In *International Journal of Persian Literature*, Vol. 1, No. 1 (2016), pp. 195-200. The first volume is translated by Majdoddin Keyvani:

مقدمه تاریخ ادبیات فارسی، ویرایش یوهانس دوبرن، سرویراستار: احسان یارشاطر (تهران: سخن، ۱۳۹۳).

در زمینه فرهنگ، ادبیات، ادیان و تاریخ ایران منتشر کرد. برخی از جستارهای او در این دانشنامه ارزشمند به اندازه‌ای جامع است که خود می‌تواند یک کتاب باشد، مانند مدخل «ایران». برخی از این جستارها، مثل «مسرح (در ایران)»، «مختارات» و «مصنفک» برای دانشجویان ایران‌شناسی کمتر شناخته شده است.

دبروین همچنین در زمینه‌ی خیام‌شناسی فعالیت داشت. او از زمان تأسیس انجمن عمر خیام هلند در ۱۷ فوریه ۱۹۹۰، از اعضای فعال آن بود و همیشه در جلسات شش‌ماهانه آن رساله‌ای ارائه می‌کرد و مقالاتی در مورد جنبه‌های مختلف استقبال از خیام در فرهنگ اروپایی، و به‌ویژه هلندی، می‌نوشت. از جمله جستارهای او باید از پژوهش‌های تحلیلی او در دستمایه‌های شاعران هلندی مانند ل. ح. لئوپولد (L. H. Leopold; ۱۸۶۵-۱۹۲۵) و پ. ک. باوتنس (P. C. Boutens; ۱۸۷۰-۱۹۴۳) نام برد. او می‌کوشید تا علاقه به رباعیات را با پرداختن به شاعران فارسی‌زبان دیگر با ویژگی‌های چشم‌گیری که شایسته توجه بیشتر همگانی است گسترش دهد. برای نمونه، ترجمه ۱۰۰ رباعی را به زبان هلندی با عنوان کس می‌نزدن دمی در این معنی راست^۴ منتشر کرد که دربرگیرنده ۶۸ رباعی از خیام و ۳۲ رباعی از شاعران دیگر است. دبروین به این شیوه می‌خواست به مخاطب عام نشان دهد که جز خیام، رباعی‌سرایان فارسی‌گوی دیگری نیز وجود دارند. شوربختانه تقریباً تمام مقالاتی که دبروین درباره خیام نوشته به زبان هلندی است که به جنبه‌های مختلف تاریخ ترجمه اشعار عمر خیام در ادبیات هلندی می‌پردازد.

دبروین به‌عنوان مترجم

دبروین مترجمی ماهر به دو زبان انگلیسی و هلندی بود. ترجمه‌های انگلیسی او از شعر فارسی را می‌توان در جستارها، فصل‌ها و تکنگاری‌های علمی او یافت. فصل‌هایی که او برای بخش‌های مختلف تاریخ ادبیات فارسی نوشته است گهرهای پژوهشی است که با نمونه‌های

شگفت‌انگیز شعر فارسی همراه شده است. او با فروتنی می‌گفت که ترجمه‌هایش صرفاً وسیله‌ای برای رساندن معنای اصلی فارسی بوده و ارزش ادبی ندارد، اما این ترجمه‌ها با دقت و توجه فراوان انجام شده است. ترجمه‌های هلندی او هم از نظر سبک و هم در انتقال روح ایرانی به خواننده هلندی زیباست. برگردان او از گلستان سعدی^۵ یادگاری بی‌نظیر است. نبوغ این ترجمه از سطرهای آغازینی که دبروین از نثر مسجع سعدی به زبان مدرن هلندی بازگردانده هویدا است. سعدی بی‌تردید شاعر کلاسیک مورد علاقه او بود، زیرا هم در گفتار آخر درسی خود به این نابغه ایرانی پرداخت و هم زمانی که جایزه دکتر محمود افشار را دریافت کرد.^۶

دبروین گزیده‌ای از شعر فارسی با عنوان کاروانی از ایران (۲۰۰۲) منتشر کرد که با حفظ بادغیسی آغاز و با شاعر تابوشکن، فروغ فرخزاد، پایان می‌گیرد. باید بگویم که این گزیده‌ای بایسته از شعر فارسی به زبان هلندی است که گواه مهارت شاعرانه دبروین به‌عنوان مترجم و همچنین دستاوردهای علمی استثنایی اوست. درآمد و یادداشت‌های توضیحی غنی، تسلط او را بر فرهنگ پارسی سده‌های میانه دره‌های جنبه‌های آن نشان می‌دهد. خوانندگان با شعر فارسی به‌مثابه بیان تمدنی کهن مواجه می‌شوند که بیانگر شیوه‌ها و آیین‌های پارسی‌زبانان در حوزه‌های مختلف، از فرهنگ درباری گرفته تا مراسم مذهبی، در فلسفه و اخلاق، برای سرگرمی و آموزش دینی، پزشکی و غیره است. دبروین از شعر و نثر نوین فارسی نیز ترجمه کرده است. او مجموعه‌ای از اشعار منوچهر آتشی را ترجمه کرد و با هم سه جلد ترجمه از

5. Saadi, *De rozentuin*, translated by J.T.P. de Bruijn, Amsterdam: Bulaaq, 1997, 271 pp.; 2nd print 2005; See my review "De Deur van de 'Sea of Stories' is geopend," in *Soera: Tijdschrift voor het Mid-den-Oosten*, (1997), pp. 38-39.

6. *De ontdekking van het Perzisch*, Leiden: Rijksuniversiteit, 1990, 19 pp. ["The discovery of Persian", on Persian studies in the Netherlands in the 17th and 18th centuries; in Dutch]. For a Persian translation see "Kashf-i zabān-i pārsi," in *Tilk*, 27, Khurdād 1371/1992, pp. 39-53; and the valedictory lecture *Een Perzisch handschrift in Leiden*, Leiden: Rijksuniversiteit 1996, 22 pp. ["A Persian manuscript in Leiden," on a manuscript of Sa'di's *Gulistān* in the Leiden University Library].

4. *De ware zin heeft niemand nog verstaan*, Amsterdam: Bulaaq, 2009; 5th reprint 2021.

Carl)؛ Adriaan Reland؛ ۱۶۷۶-۱۷۱۸)، کارل هرمان اته (Hermann Ethé؛ ۱۸۴۴-۱۹۱۷)، جوزف فرایر فون هامر-پورگستال (Freiherr von Hammer-Purgstall؛ ۱۶۷۶-۱۷۱۸) و ادوارد جی. براون (Edward G. Browne؛ ۱۸۶۲-۱۹۲۶) آن را برای خود به رشته تخصصی تبدیل کرد.^{۱۱}

قدردانی از دبروین

دبروین در سطح بین‌المللی به رسمیت شناخته شده و مورد تحسین قرار گرفته است. علاوه بر چندین کنفرانس که در گرامی داشت او برگزار شد و یادنامه‌ای حاوی ۱۳ مقاله که در سال ۲۰۰۱ در گاه‌نامه پرسیکا (Persica) انتشار یافت،^{۱۲} او مورد احترام مردم ایران است و گواه آن جایزه معتبر دکتر محمود افشار است که در سال ۲۰۰۶ در تهران به او اهدا شد. در این مراسم، محققان مختلفی از جمله زنده‌یاد ایرج افشار (۱۳۲۵-۱۳۹۰)، محمدرضا شفیعی کدکنی و نصرالله پورجوادی در مورد اهمیت تحقیقات دبروین برای فرهنگ فارسی سخنرانی کردند. آخرین بزرگداشت او در ۱۰ نوامبر ۲۰۱۷ با همکاری شهر کتاب در لیدن برگزار شد.^{۱۳}

پروفیسور دبروین انسان ممتازی بود. او با همسر و دو فرزندش زندگی می‌کرد و به همراه همکارانش، پروفیسور یوهان ترهار، مسعود مازگانی، کامیل باناک و کوشیار پارس، بخشی را در دانشگاه لیدن پایه‌گذاری کرد و در آنجا دانشجویانی را در سطوح مختلف تربیت کرد که اغلب پژوهش‌های ابتکاری در ارتباط با یکی از جنبه‌های فرهنگ ایران انجام می‌دادند. دبروین به‌علت توجه به فرازمندی، دیدگاه خوشایند همکارانه و به‌ویژه صداقت، همکار ارزشمندی در بخش، دانشکده و تحریریه مجامع

احمد شاملو، نادر نادرپور و هوشنگ ابتهاج منتشر کردیم.^۷ دبروین همچنین چندین داستان کوتاه فارسی ترجمه کرده است، از جمله فتحنامه مغان گلشیری را که در زمان دیدار نویسنده از لیدن در سال ۱۹۸۹ آماده کرده بود.

دبروین به عنوان شاعر

افراد اندکی می‌دانند که دبروین شعر نیز می‌سرود. شکل‌های شعری مورد علاقه او رباعی و هایکو بود که به عنوان پیوست مجموعه مقالات او در دُرّ معانی منتشر شده توسط انتشارات دانشگاه لیدن در سال ۲۰۲۰ گنجانده شده است.^۸ هایکوهای او اغلب درباره پرنده‌ها و فصل‌ها است و رباعیات او رنگ و ویژگی خیامی دارد. دو نمونه زیر تصویر درستی از شعر او به دست می‌دهد:

دور پرنده زمان به آخر می‌رسد

هرگز زمان را نیافته‌ایم

تا بگذرانیم آن‌گونه که باید.

اکنون رفته‌اند، آن همه ثانیه.^۹

و یک هایکو از او:

شناور در آب‌چاله میان یخ

شاید مرغان می‌اندیشند

به پاهای گرم.^{۱۰}

تاریخ شرق‌شناسی

دبروین فروتنانه می‌گفت که تاریخ شرق‌شناسی در اروپا سرگرمی او بود، اما او با انتشار جستارهای عالی در مورد شرق‌شناسان تأثیرگذار اروپایی، مانند آدریان ریلاند

11. On these individual scholars see *Pearls of Meanings*, but also De Bruijn's entries in *Encyclopaedia Iranica*, s.v.v. Hammer-Purgstall, Joseph Freiherr von; Ethé, Carl Hermann; and De Bruijn's "Iranian Studies in the Netherlands," in *Iranian Studies* 20 (1987), pp. 161-177; On Reland see *Orient in Utrecht: Adriaan Reland (1676-1718) Arabist, Cartographer, Antiquarian and Scholar of Comparative Religion*, ed.
12. For a Persian biography of De Bruijn and the lecture he delivered at that ceremony see Seyed-Gohrab, "Kār-nāma-yi ustād De Bruijn," in *14th Award of the Foundation of Dr. Mahmood Afshar, Johannes Thomas Pieter (Hans) de Bruijn*, Tehran: 31st May 2006.
13. I would like to thank Dr. Mohammad Yahaghi, Mehdi Firuzan and Ali-Asghar Mohammad-Khani for their initiative and cooperation in organising this celebratory event.

7. See *Zorgzaam als een nomade*, Vertaald door Hans (J.T.P.) de Bruijn, 2010; *Schaduw: Hushang Ebtehād*, (2012); 'Een schipper van was, kleiner dan God': gedichten van Nader Naderpur, (2006); *Aida in de spiegel en andere gedichten: Ahmad Shamlu*, (2006). All these volumes were published by Quist in Leidschen-dam.
8. *Pearls of Meanings: Studies on Persian Art, Poetry, Sufism and History of Iranian Studies in Europe* by J.T.P. de Bruijn, ed. A.A. Seyed-Gohrab, Leiden: Leiden UP, 2020.
9. De vogel Tijd voltooit zijn ronde. Wij hebben nooit de tijd gevonden Om af te maken wat nog moest. Nu zijn ze weg, al die seconden.
10. Drijvend in het wak/ denken de vogels misschien/ aan warme voeten.

ور عدل بدی به کارها در گردون
 کی خاطر اهل فضل رنجیده بدی؟^{۱۴}

پیوست

کتابشناسی آثار منتشرشدهٔ دروین

Books (Monographs and edited)

1. *Of Piety and Poetry: The Interaction of Religion and Literature in the Life and Works of Ḥakīm Sanā'ī of Ghazna*, Leiden: E.J. Brill/ Stichting De Goeje, 1983, 300 pp.;
 - ترجمهٔ فارسی: حکیم اقلیم عشق: تأثیر متقابل دین و ادبیات در زندگی و آثار حکیم سنائی غزنوی. ترجمهٔ مهیار علوی مقدم و محمدجواد مهدوی. مشهد: بنیاد پژوهش‌های آستان قدس رضوی، ۱۳۷۸؛
 - ترجمهٔ بازبینی‌شده: از شعر و شعر: تأثیر متقابل دین و ادبیات در زندگی و آثار حکیم سنائی غزنوی. ترجمهٔ مهیار علوی مقدم و محمدجواد مهدوی. تهران: هرمس، ۱۴۰۰.
2. *Persian Sufi Poetry: An Introduction*, Richmond: Curzon Press, 1997.
 - ترجمهٔ فارسی: شعر صوفیانهٔ فارسی. ترجمهٔ مجدالدین کیوانی. تهران: نشر مرکز، ۱۳۷۸.
3. *A History of Persian Literature*, ed. J.T.P. de Bruijn, Vol. 1, London and New York: I.B. Tauris, 2009.
4. *Pearls of Meanings: Studies on Persian Art, Poetry, Sufism and History of Iranian Studies in Europe by J.T.P. de Bruijn*, ed. A.A. Seyed-Gohrab, Leiden: Leiden UP, 2020.

Books (translations from Persian)

1. Saadi, *De rozentuin*, translated by J.T.P. de Bruijn, Amsterdam: Bulaaq, 1997, 271 pp., 3rd print 2015 [Dutch translation of the *Gulistān*].
2. *Een Karavaan uit Perzië. Klassieke Perzische poëzie*, Amsterdam: Bulaaq, 2002, 502 pp.; reprints 2008, 2016 [an anthology of Persian classical poetry with introduction, in Dutch].
3. Hushang Golshiri, *Prins Ehtedjāb en andere Iraanse*
14. *De ware zin heeft niemand nog verstaan*, trans. by J.T.P. de Bruijn, Amsterdam: Bulaaq, 2009, p. 28.

علمی گوناگون بود. توجه او به تمامیت کار را می‌توان در شیوهٔ برخورد او با دانشجویانی که استاد راهنمایشان بود نیز مشاهده کرد. از آنان موشکافی و تحلیل دقیق انتظار داشت. دانشجویان بسیاری را در سطوح گوناگون راهنمایی کرد. به‌عنوان آخرین دانشجوی دکترای او، از این‌که با او کار کرده‌ام احساس افتخار می‌کنم.

حدود ۳۳ سال است که او را می‌شناسم و می‌خواهم بر صداقت، وظیفه‌شناسی و سخاوت او تأکید کنم. نمونه‌های صداقت او بسیار است: یکی این‌که وقتی نقدی بر کتابی می‌نوشت و در آن خطاهایی یافته بود، به‌جای انتقاد آشکار نامه‌ای جداگانه برای نویسنده می‌فرستاد. دقت او در نظرهایی که روی برگه‌های دانشجویان می‌نوشت مشهود بود. در نامه به دانشجویان، جدا از تصحیح اشتباهات، چندین صفحه می‌نوشت و با ذکر شمارهٔ صفحه و سطر به خطاها اشاره می‌کرد. گشاده‌دستی او جلوه‌های گوناگون داشت. آخرین کارش تقدیم کتابخانهٔ خصوصی‌اش به کرسی پژوهش‌های فارسی و ایرانی در گروه فلسفه و مطالعات دینی دانشگاه اوترخت است. کتابخانهٔ دانشگاه اوترخت از مجموعهٔ غنی کتاب‌های او دربارهٔ ادبیات فارسی، دین، عرفان و تاریخ بهره‌مند شده‌است.

او جوانمرد به معنای واقعی کلمه بود، انسانی بخشنده، با همتی والا و آگاه و فروتن که زندگی‌اش وقف خدمت به دیگران از طریق گسترش دانش، فرهنگ و عرفان ایرانی بود. دلم برای لبخند، حرکات، شوخ‌طبعی و شور بسیارش تنگ خواهد شد. من به‌ویژه دلتنگ رفتار اخلاقی صادقانه و یاری پایبندانهٔ او به دانشجویان، دوستان و همکاران خواهم بود. لحظات بی‌شماری را که به‌عنوان دوست با او داشته‌ام گرامی خواهم داشت. این یادواره را با رباعی‌ای از عمر خیام که روز جمعه ۱۳ ژانویه ۲۰۲۳ با هم خواندیم به پایان می‌برم. وقتی خواندن این رباعی به زبان فارسی و ترجمهٔ هلندی خودش را تمام کردم، لبخند زد و گفت: «چرا اینقدر جدی نگاه می‌کنی؟».

گر کار فلک به عدل سنجیده بدی
 احوال فلک جمله پسندیده بدی

- 1985), pp. 15-23.
6. "Iranian Studies in the Netherlands." In *Iranian Studies* 20 (1987), pp. 161-177.
 7. "The transmission of early Persian ghazals (with special reference to the *Dīwān of Sanā'ī*)." In *Manuscripts of the Middle East*, Vol. 3, Leiden: Ter Lugt Press, 1988, pp. 27-31.
 8. "De politieke betekenis van Perzische poëzie." In *De Pen en het Zwaard*. Literatuur en politiek in het Midden-Oosten, edited by Geert-Jan van Gelder and Ed de Moor, Muiderberg: Dick Coutinho, 1988, pp. 89-100 [political significance of Persian poetry, in Dutch].
 9. "Collective studies of the Muslim world: Institutions, projects and collections." In *Leiden Oriental Connections 1850-1940*, edited by Willem Otterspeer, Leiden: E.J. Brill/ Universitaire Pers Leiden, 1989 (Studies in the History of Leiden University), pp. 94-114.
 10. *De ontdekking van het Perzisch*, Leiden: Rijksuniversiteit, 1990, 19 pp. ["The Discovery of Persian." On Persian Studies in the Netherlands in the 17th and 18th centuries; in Dutch].
 11. "Die persische Volksliteratur im Mittelalter und ihr Verhältnis zur klassischen Literatur." In *Neues Handbuch der Literaturwissenschaft*. Orientalische Mittelalter, edited by Wolfhart Heinrichs, Wiesbaden: Aula, 1990, pp. 465-474 ["Persian popular literature in the Middle Ages and its relationship to classical literature." German translation by Barbara Flemming].
 12. "Some strip of Herbage: Gardens in Persian poetry." In *The Authentic Garden. A symposium on gardens*, edited by L. Tjon Sie Fat and E. de Jong, Leiden: Clusius Foundation, 1991, pp. 123-130.
 13. "The Qalandariyyāt in Persian mystical poetry." In *The Legacy of Mediaeval Persian Sūfism*, edited by Leonard Lewisohn, London and New York: Khaniqahi Nimatullahi Publications, 1992, pp. 75-86. Translated into Persian in the journal *Ma'ārif* 13/1, 1375/1996, pp. 105-119.
 14. "Comparative Notes on Sanā'ī and 'Aṭṭār." In *Classical Persian Sūfism: from its Origin to Rumi*, edited by Leonard Lewisohn, London and New York: *verhalen*, Amsterdam: Bulaaq, 2006 [Dutch translations of stories by Hushang Golshiri, in collaboration with G.R. van den Berg, J.G.J. ter Haar and A.A. Seyed-Gohrab].
 4. 'Een schipper van was, kleiner dan God', Leidschendam: Quist, 2006 (together with A.A. Seyed-Gohrab).
 5. *Aida in de spiegel en andere gedichten*, Leidschendam: Quist, 2006 (together with A.A. Seyed-Gohrab).
 6. *De ware zin heeft niemand nog verstaan*, Amsterdam: Bulaaq, 2009, 5th reprint 2021.
 7. *Zorgzaam als een nomade*, Leidschendam: Quist, 2010.
 8. *Schaduw: gedichten van Hushang Ebtehadj*, Leidschendam: Quist, 2012 (together with A.A. Seyed-Gohrab).
- ### Articles and book chapters
1. "A religious subject on a Persian qalamkār." In *The Wonder of Man's Ingenuity*, Leiden: E.J. Brill, 1962 (Mededelingen van het Rijksmuseum voor Volkenkunde, Leiden, No. 15), pp. 3-11.
 2. "The religious use of Persian poetry." In *Studies on Islam. A Symposium on Islamic Studies*, Amsterdam and London: North-Holland Publishing Company, 1974, pp. 63-74.
 3. "Sanā'ī and the rise of Persian mystical poetry." In *La signification du bas moyen âge dans l'histoire et la culture du monde musulman*, Aix-en-Provence: Edisud, 1978 (Actes du 8me Congrès de l'Union des arabisants et islamisants), pp. 35-43.
 4. "De instellingen van de Islam." "Vroomheid en mystiek," "Islam – samenleving en cultuur," "Desjī'itische islam in het moderne Iran," and "Moslimse kalenders en feestdagen." In *Islam. Norm, ideaal en werkelijkheid*, edited by Jacques Waardenburg, Houten: Fibula, 1984; 5th edition 2000 [essays on Islamic institutions, piety and mysticism, Islam – society and culture, Shi'i Islam in present day's Iran, Muslim calendars and public holidays, in Dutch], pp. 150-161; 195-207; 208-230; 473-481; 498-502.
 5. "Poets and minstrels in early Persian literature." In *Transition Periods in Iranian History*, edited by P. Gignoux, Studia Iranica, Cahier 5, Paris: Association pour l'avancement des études iraniennes, 1987 (Actes du symposium de Fribourg-en-Brisgau, 22-24 May

- van J.H. Kramers.” In *Jaarboek 3, Nederlands Omar Khayyam Genootschap*, Woubrugge: Avalon Pers, 2000, pp. 38-45 [on translations of Omar Khayyām’s quatrains by the Dutch poet P.C. Boutens (1870-1943), in Dutch].
25. *Omar Khayyām, Geleerde en dichter uit Perzië in de overlevering en de verbeelding*, Leiden: Legatum Warnerianum, Universiteitsbibliotheek Leiden, 2001 [catalogue for an exhibition in the Leiden University Library, November-December 2001, in collaboration with J.C.M. Biegstraaten, J.M.G. Coumans and Asghar Seyed-Gohrab, in Dutch].
 26. “Chains of Gold: Jāmī’s Defence of Poetry.” In *Journal of Turkish Studies/Türklük Araştırmaları (Barbara Flemming Armağanı)*, 26/1 (2002), pp. 81-92.
 27. “De magiërs, de christenjongen en de wijnverkoper.” In “*De band met u, mijn vriend, verbreek ik niet.*” *Liber amicorum voor Kamil Banak*, edited by A.A. Seyed-Gohrab, J.G.J. ter Haar (with the collaboration of R.E. Kon), Leiden: Opleiding Arabische, Nieuw-Perzische en Turkse Talen en Culturen, 2003, pp. 15-31 [“The magi, the Christian boy, and the wine merchant”, on the tarjī‘ band of Hātif with a translation, in Dutch].
 28. “The Persian Studies of Adriaan Reland (1676-1718).” In “*Mais comment peut-on être persan?*” *Éléments iraniens en Orient et Occident. Liber amicorum Annette Donckier de Donceel*, edited by C. van Ruymbeke, Leuven: Peeters, 2003, pp. 37-50.
 29. “De Perzische muze in de polder.” In *De Perzische muze in de polder. De receptie van Perzische poëzie in de Nederlandse literatuur*, edited by Marco Goud and A.A. Seyed-Gohrab, Amsterdam: Rozenberg, 2006, pp. 13-46 [an introduction to a volume of studies on the reception of Persian literature in the Netherlands, in Dutch].
 30. “Wie was ‘Hocēyne-Āzād.” In *De Perzische muze in de polder. De receptie van Perzische poëzie in de Nederlandse literatuur*, edited by Marco Goud and A.A. Seyed-Gohrab, Amsterdam: Rozenberg, 2006, pp. 47-71 [on the Iranian doctor Mīrzā Ḥuseyn Tabrīzī, his anthologies and their influence on Dutch poets in the early twentieth century, in Dutch].
 31. “Anvarī and the ghazal: an exploration.” In *Studies on the Poetry of Anvarī*, edited by Daniela Meneghini, Khaniqahi Nimatullahi Publications, 1993, pp. 361-379. Translated into Persian in the journal *Šūfī*, 22, London, Bahār 1373/1994, pp. 32-39.
 15. “Een Perzische stertegel met luster-versiering.” In *Dromen van het Paradijs. Islamitische kunst van het Museum voor Volkenkunde Rotterdam*, Rotterdam: Martial & Snoeck, 1993, pp. 63-65 [“A Persian star tile with lustre decoration,” in Dutch].
 16. “The individuality of the Persian metre khaffif.” In *Arabic Prosody and its Applications in Muslim poetry*, edited by Lars Johanson and Bo Utas, Istanbul and Stockholm: Svenska Forskningsinstitutet, 1994, pp. 35-43.
 17. “The stories of Sanā’ī’s Fakhri-nāma.” In *Pand-o Sokhan: Mélanges offerts à Charles-Henri de Fouchécour*, edited by C. Balaÿ, C. Kappler and Ž. Vesel, Teheran: Institut français de recherche en Iran, 1995, pp. 79-94.
 18. “Between Hammer and Browne: Hermann Ethé as a Historian of Persian Literature.” In *Acta Orientalia Academiae Scientiarum Hungarica*, volume XLVIII (1-2), Budapest, 1995, pp. 37-50.
 19. *Een Perzisch handschrift in Leiden*, Leiden: Rijksuniversiteit, 1996, 22 pp. [“A Persian manuscript in Leiden.” on a manuscript of Sa’dī’s *Gulistān* in the Leiden University Library, in Dutch].
 20. “Edward G. Browne and his Literary History of Persia,” introduction to E.G. Browne, *A Literary History of Persia*, reprint Bethesda, MD: Iranbooks, 1997, Vol. I, pp. E-P.
 21. “The preaching poet: Three homiletic poems by Farīd al-Dīn ‘Aṭṭār.” In *Edebiyat*, Vol. 9/1 (1998), pp. 85-100.
 22. “The Name of the Poet in Classical Persian Poetry.” In *Proceedings of the Third European Conference of Iranian Studies held in Cambridge*, 11th to 15th September 1995, Societas Iranologica Europaea, edited by Charles Melville, Wiesbaden: Dr Ludwig Reichert, 1999, pp. 45-56.
 23. “Drie mystieke gedichten uit het Perzisch.” In *Mystiek: het andere gezicht van de Islam*, edited by Marjo Buitelaar and Johan ter Haar, Bussum: Coutinho, 1999, pp. 56-74 [on three mystical poems by Sanā’ī, ‘Aṭṭār and Rūmī, with translations, in Dutch].
 24. “Omar Chajjam en P.C. Boutens in de nalatenschap

etry in the Classical Era, 800–1500, Romantic and didactic Genres, Vol. III, ed. M. Ashtiany, London and New York: I.B. Tauris, 2023, pp. 90-118.

Entries in Encyclopaedias

Articles in The *Encyclopaedia of Islam*, New Edition, 12 vols., Leiden: E.J. Brill, 1960-2004 (also published in French in *Encyclopédie de l'Islam*):

Volume IV (1978):

- Iran (vi. Religions, vii. Literature);
- Ḳahramān-nāma;
- Kāshif;
- Khamsa;
- Khwāndamīr;
- Kharakānī;
- Khargird.

Volume V (1986):

- al-Kirmānī (Ḥamīd al-Dīn Aḥmad b. 'Abd Allāh);
- al-Kisā'ī (Madjd al-Dīn Abu 'l-Ḥasan);
- Labībī;
- Luṭf 'Alī Beg (Ādhar);
- Madjāz (In Persian Literature);
- Madjnūn Laylā (2. In Persian, Kurdish and Pashto Literature).

Volume VI (1991):

- Maḥmūd Shabistarī;
- Mahsaṭī;
- Malik al-Shu'arā';
- Marzbān-nāma;
- Masraḥ (4. In Iran);
- Mathnawī.

Volume VII (1993):

- Muḥtasham-i Kāshānī;
- Mukhtārāt (2. In Persian Literature);
- Muṣannifak;
- Nāma;
- Naṣr Allāh b. Muḥammad (Munshī).

Volume VIII (1995):

- Nizārī Ḳuhistānī;
- Nūr al-Ḥakḳ al-Dihlawī;
- Parī (in Persian);
- Rāmī Tabrīzī;
- Rind;

Venice: Studi Eurasiatici, Ca' Foscari University, 2006, pp. 9-36.

32. "Spring versus Autumn: A dispute in the Meadows of Thoughts." In *Persica: Annual of the Dutch-Iranian Society*, 2006-2007, 21, pp. 1-8.
33. "Classical Persian Literature as a Tradition." In *A History of Persian Literature*, edited by J.T.P. de Bruijn, Vol. 1, London and New York: I.B. Tauris, 2009, pp. 1-42.
34. "Arabic Influences on Persian Literature." In *A History of Persian Literature*, edited by J.T.P. de Bruijn, Vol. 1, London and New York: I.B. Tauris, 2009, pp. 369-384.
35. "Of Poetry and Power: Sanā'ī and Sultan of Ghazna." In *Crafting the Intangible: Persian Literature and Mysticism*, edited by Peter J. Chelkowski, Salt Lake City, UT: The University of Utah Press, 2013, pp. 1-17.
36. "The Panegyric Qaside." In *A History of Persian Literature: Persian Lyric Poetry in the Classical Era 800–1500: Ghazals, Panegyrics and Quatrains*, Vol. II, ed. E. Yarshater, London and New York: I.B. Tauris, 2019, pp. 1-18.
37. "The Qaside after the Fall of the Ghaznavids 1100-1500 CE." In *A History of Persian Literature: Persian Lyric Poetry in the Classical Era 800–1500: Ghazals, Panegyrics and Quatrains*, Vol. II, ed. E. Yarshater, London and New York: I.B. Tauris, 2019, pp. 102-161.
38. "The Qaside in Western Persia." In *A History of Persian Literature: Persian Lyric Poetry in the Classical Era 800–1500: Ghazals, Panegyrics and Quatrains*, Vol. II, ed. E. Yarshater, London and New York: I.B. Tauris, 2019, pp. 185-204.
39. "The Ghazal in Medieval Persian Poetry." In *A History of Persian Literature: Persian Lyric Poetry in the Classical Era 800–1500: Ghazals, Panegyrics and Quatrains*, Vol. II, ed. E. Yarshater, London and New York: I.B. Tauris, 2019, pp. 315-487.
40. "Secular Didactic Mathnavīs." In *A History of Persian Literature: Persian Narrative Poetry in the Classical Era, 800–1500, Romantic and didactic Genres*, Vol. III, ed. M. Ashtiany, London and New York: I.B. Tauris, 2023, pp. 1-89.
41. "Romantic Mathnavīs (Pre-Safavid Period)." In *A History of Persian Literature: Persian Narrative Po-*

- Balāghat;
- Bayān.

Volume IV (1989):

- Beloved;
- Bibliography and Catalogues (i. In the West);
- Blochmann (Heinrich);
- Candle (ii. Imagery in Poetry)

Volume V (1992):

- Chester Beatty (ii, Persian manuscript collection);
- Chronograms.

Volume VI (1993):

- Courts and Courtiers (x. Court Poetry);
- Daqāyeqī, Marvazī, Šams-al-Dīn Moḥammad.

Volume VII (1996):

- Dieu (Louis de);
- Dozy (Reinhard).

Volume VIII (1998):

- Elegy;
- ‘Emād al-Dīn Faqīh;
- Emāmī Heravi;
- Epigram;
- Eskāfī.

Volume IX (1999):

- Ethé (Carl Hermann);
- Farrokī Sīstānī;
- Fāryābī;
- Fiction (1. Traditional forms).

Volume X (2001):

- Ghazal.

Volume XI (2003):

- Hāfiz (iii, Hāfiz’s poetic art);
- Hajw;
- Hammer-Purgstall (Joseph).

Volume XII (2004):

- Hindu;
- Humor.

Other volumes from 2005:

- Rustam (1. In Iranian Legend);
- Sabk-i Hindī;
- Šafawids (III. Literature);
- Sām.

Volume IX (1997):

- Sanā’ī;
- Shahrangīz (1. In Persian);
- Shahriyār;
- Shā’ir (2. In Persian);
- Shams-i Kays;
- Shem’ī;
- Shifā’ī Işfahānī;
- Shi’r (in Persian).

Volume X (2000):

- Tadhkira (2. In Persian Literature);
- Takhalluṣ (2. In the Sense of Pen-name);
- Taḳī Awḥadī;
- ‘Ubayd-i Zākānī;
- ‘Unşurī.

Volume XI (2002):

- Yūsuf and Zulaykhā (1. In Persian Literature);
- Zāhīr-i Fāryābī.

Volume XII (Supplement) (1980, 1981, 2004):

- Abu ‘l-Faraj b. Mas‘ūd Rūnī;
- ‘Am‘ak;
- ‘Ārif Çelebī;
- Djādjarmī;
- Ḥabsiyya;
- ‘Imād al-Dīn ‘Alī (Faḳīh-i Kirmānī);
- ‘Imādī;
- Wişāl.

The Encyclopaedia of Islam. Third Edition, Leiden, 2005:

- ‘Ārif Chelebī

Encyclopaedia Iranica. Edited by Ehsan Yarshater, Costa Mesa, CA, and New York: Persian Heritage Foundation. vols I-XII, 1986-2005:

Volume II (1986):

- Anvarī;

Volume III (1988):

- Badī’;

- nual of the Dutch-Iranian Society*, No. 12, 1987, pp. 152-155.
- Michele Bernardini (ed.), *La Civiltà timuride come fenomeno internazionale*, *Oriente Moderno* NS Anno XV 2-1996, 2 Vols., in *Persica: Annual of the Dutch-Iranian Society*, No 16, 2000, pp. 145-148.
 - Erzählter Raum in Literaturen der islamischen Welt*, edited by Roxane Haag-Higuchi und Christian Szyska, Wiesbaden: Harrassowitz Verlag, 2001, in *Middle Eastern Literatures* 6/2, July 2003, pp. 237-239.
 - Abu'l-Majd Majdūd b. Ādam Sanā'ī-yi Ghaznavī, *Ḥadiqat al-ḥaqīqa wa Sharī'at al-ṭarīqa (Fakhrī-nāma)*, edited by Maryam Ḥuseynī, Tehran: Markaz-i Nashr-i Dānishgāhī, 1382/2003, in *Persica: Annual of the Dutch-Iranian Society*, 20, 2004-2005, pp. 173-175.
 - Fritz Meier, *Nachgelassene Schriften herausgegeben von Gudrun Schubert. Band 2: Die schöne Mahsatī. Der Volksroman über Mahsatī und Amīr Ahmad*, edited by Gudrun Schubert und Renate Würsch. Leiden and Boston, MA: Brill, 2005, in *Iranian Studies*, 39(4), 2006, pp. 615-618.
 - Renate Würsch, *Nizāmīs Schatzkammer der Geheimnisse. Eine Untersuchung zu Maḥzan ul-asrār*, Wiesbaden: Reichert, 2005, in *Persica: Annual of the Dutch-Iranian Society*, No. 22, 1987, pp. 65-67.
- Kāsef Širāzi;
 - Kaykāvus B. Eskandar;
 - Kesā'ī Marvazi;
 - Ḳ'Āju Kermāni;
 - Sanā'ī;
 - Kār-nāma-ye balk;
 - Ḥadiqat al-ḥaqīqa wa šari'at al-ṭarīqa;
 - Golius, Jacobus;
 - Ḥasan-e Ğaznavi;
 - Āzād Tabrizi;
 - Jahn, Karl Emil Oskar.
- Moderne Encyclopedie van de Wereldliteratuur*, 2nd edition, Houten-Weesp 1980 1984 [*Modern Encyclopaedia of World Literature*, many contributions on classical Persian literature, in Dutch].
 - "Iran. Literature." In *Encyclopaedia Britannica* (2002).
 - "Carl Hermann Ethé." In *New Dictionary of National Biography*, Oxford: Oxford University Press, 2004.

Book Reviews (De Bruijn has also published 17 reviews in *Bibliotheca Orientalis* which are not included here)

- "As'ad Khairallah, Love, Madness and Poetry: An Interpretation of the Majnūn Legend." In *Persica: An-*

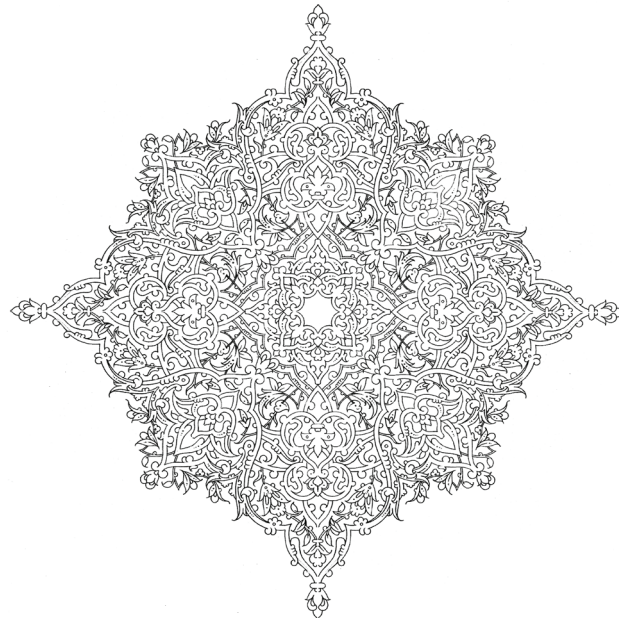

Table of Contents

Editorial

In Thirty Years, I've Withstood Great Misery's Thrust/ To Save Persian literature, a Treasure Robust 5-6

Articles

Bāftāba/ Pāftāba/ Pāftāwa / Ali Ashraf SADEGHI 7-8

Shahname Studies Notes III / Abolfazl KHATIBI 9-15

A Relic of Imam Reza's Presence in the Great Mosque of Sāveh / Emadoddin SHEYKHOLHOKAMAEI 16-18

Nukhbat al-Wuzarā Treatise, Penned by Naṣr Allāh-i Damāwandī / Ghasem GHARIB 19-26

A Few Remarks on the Introduction of the Facsimile Edition of *Tārīkh-i Sīstān* II / HamidReza (Babak) SALMANI; Arash SERRI 27-29

Dumanīān/ Dūmanīān/ Dumanī/ Dūmanī / J. T. NAJAND (Soroush) 30-31

The *Dīvān* of Farrukhī-yi Sīstānī Copied by 'Ebrat-e Nā'īmī, Annotated by Malek al-Šo'arā Bahār / Mahmoud ALIPOUR 32-41

The Inscription of Shah 'Abbās II's Chihil Sutūn, Composed by Muḥammad Bayg-i Furṣat / Fatemeh BOUJAR 42-48

Editing of an Extant Qaṣīde by Šu'ūrī-yi Kāšānī in the Anthology of Ibn-i Khātūn / Ali KAMELI 49-52

On the Word *Rukhum* / Mohsen ZAKEROLHOSEYNI "Parand" 53-57

Did Nāṣir-i Khusraw write *Gušāyīš wa Rahāyīš* (Knowledge and Liberation)? / MohammadReza TAVAKKOLI SABERI 58-63

Reviews and Critiques

A Review of the Edition of *Badāye' al-Mulah* (Droll Novelties) / Milad BIGDELOU 64-78

A Review of the *Kullīyyāt-i* (collected works of) 'Ubayd-i Zākānī Edited by Mohammad Jafar Mahjoub / Mohsen SHARIFI SAHI 79-83

A Look at *The written world of God* / Reyhane BEHBOUDI 84-92

Essays on Research

A Proposal for Organizing Dissertations on Text Editing / Seyyed MohammadReza EBNORRASOUL 93-105

Iran in Ottoman Texts and Sources (25)

Works of Mustafa 'Āli Efendi / Nasrollah SALEHI 106-108

Introducing Codicologists and Textual Scholars (6-7)

Oleg Fedorovich Akimushkin / Majdoddin KEYVANI 109-113

A Shining Gem in This Earthly Sphere: In memory of J.T.P De Bruijn / AliAsghar SEYED-GOHRAB 114-123

On the Previous Articles

A Response to AliReza Hasheminejad's Review of the New Edition of *Širāf al-Khaṭf* (The Principle of Calligraphy) / Ali SAFARI AQ-QALEH 124-130